

Izdajatelj in odgovorni vrednik: Ivan Bajt v Gorici.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič) v Gorici.

Izhaja vsaki četrti k ob 11. uri. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena lista znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1:50.

Rokopise sprejema uredništvo v Gorici, dvorišče sv. Hilarija št. 7.

Z urednikom je mogoče govoriti vsak dan od 8—12 dopoldne v upravnstvenih sobi.

Naročnino in naznana sprejema upravništvo v Gorici, Semeška ulica št. 9. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petit vrstah, in sicer: če se tiska enkrat 14 vin., dvakrat 12 vin., trikrat 10 vin. Večkrat po pogodbi.

Naročnino in oglas se je plačati v Gorici.

Napeljavanje v staroverski obred.

II.

Agitatorji za staroverski obred porečejo na naš prvi članek: „Nam ni za vero, nam je le za narodnost. Grški obred pa bi bil v zaščito narodnosti zapadnih Slovanov v Avstriji in Prusiji“.

1. G. Podgornik meni, da grški obred je grško-naroden, a duh grški, — pravi — je bolj soroden Slovanom ko duh latinski. Odgovarjamo: Ni res, da je grški obred grško-naroden, ampak je krščanski. V onem času, ko je obred nastal, je bila grška narodnost že davno pokvarjena. Ako bi že hoteli govoriti o narodnosti obreda, morali bi ga imenovati judovskega, ker ima v sebi nad polovico molitve, ki so le prestavljene iz judovskega jezika na grški. — Bilo bi pa tudi žalostno znamenje za Slovane, ako bi bili po značaju res podobni propalim Grkom. Tudi ne želimo, da bi bili slovanski narodje bolj podobni Grkom ko Latincem, ker Grki so bili res bistroumno ljudstvo ali tudi prepirljivo in pokvarjeno ljudstvo, ki je s prepriro samo sebe uničilo. Dandanes so Grki mali narod, ki nič ne šteje. A Latinci? Latinci so si podvrgli svet, ustvarili so mogočno rimsko cesarstvo in so še danes mogočni po omiki in številu. — Ravno isto velja o grškem in latinskem jeziku. Lep je grški jezik, lepši ko latinski, ali kdo ga zdaj več poštevajo? Nasproti je stari latinski jezik še vedno veljaven kakor živ jezik po celem svetu in pomlajen živi v italijanskem, francoskem, španskem, rumunskem in deloma v angleškem jeziku. Tudi Rusi sami se ubogo malo brigajo za grški jezik in grški duh, pač pa se pridno učijo latinskih in grških jezikov ter hodijo v šolo na Nemško, Francosko, v Italijo itd. — in ne na Grško! Le nekateri panslavistični pustolovci sanjarijo o grškem duhu slovanskih narodov in hočejo, da naj bi mi

zapadni Slovani, ki smo že več ko 1000 let združeni z živimi latinskimi in germanskimi narodi, sli zdaj klicati mrtvega grškega duha iz starih knjig, ki ležijo zaprašene v knjižnicah! Pamet, gospoda, pamet!

2. Ali — in to je za g. Podgornika najbolj imenitno — grški obred se opravlja pri Slovanih v staroslovenskem jeziku in se piše s cirilico. Bilo bi torej naši narodnosti v korist, ako bi se posluževali staroslovenskega jezika pri službi božji.

Odgovarjamo: Mi smo prepričani, da se bodo živi narodni jeziki v bodočnosti vedno bolj vpeljali v božjo službo. Tudi pri zapadnih Slovanih in pri nas Slovencih se bo to godilo in se tudi že godi. Nismo pa prepričani, da bi se s pridom in uspehom vpeljevalo stari, že davno mrtvi jezik v bogoslužje živih in napredujočih narodov. Nasprotno je veliko bolj verjetno, da bodo namreč novi slovanski jeziki izpodrinili staroslovenščino. Tako je hrvaščina izpodrinila staroslovenščino v Istri, v Primorju in Dalmaciji, a tudi na Ruskem se oglašajo lajki za vpeljavo ruščine namesto staroslovenščine. To je čisto naravno in je tudi zgodovinsko, ker staroslovenščina je bila vpeljana pri službi božji od začetka kot živ jezik in je potem ostala v rabi, ali odkar je mrtve jezik, je niso nikjer vpeljali in je tudi pri nas ne bodo. Vrh tega je še pomisliti, da staroslovenščina kot taka nima kulturne veljave za sedanost, ker nima nič literature in je nikoli več ne bo imela. Seveda, če bi staroslovenščina imela tisto kulturno (izobraževalno) moč v sebi ko latinščina, ki ima cele knjižnice vsakovrstnih del, bila bi tudi nje vrednost taka, ali staroslovenščina ne ponuja nam nič, čisto nič, ko nekaj prestavljenih grških nabožnih spisov. Staroslovensko slovstvo je o svojem času naglo zraslo in naglo propalo, a propalo je, ker ni bilo narodnostno slovansko. Zdaj pa čez 1000 let naj v njem iščemo slovanskega duha!

O cirilici (o črkah) ne govorimo, ker je nje nerodnost občno priznana, in ako bi jo vpeljevali pri nas, bi le dosegli, da bi naši obmejni Slovenci znali brati nemški in italijanski, slovenski pa ne. Cirilica bi bila za nas Slovence, za Poljake ali za Čeha naravnost nesreča!

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Državni zbor je bil torej odprt 31. m. m. Povodom otvoritve je bila slovesna sv. maša v stolni cerkvi sv. Stefana, katero je daroval prelat Tschoke. Navzoči so bili ministerski predsednik pl. Koerber z vsemi ministri, razen Welsersheimba, predsednika gospodske zbornice kneza Alfreda Windischgraetza in mnogih članov obeh zbornic.

Ob 11. uri se je vršila potem prva seja poslanske zbornice. Ministerski predsednik je predstavil zbornici starostnega predsednika poslancev dr. Weigela, pri kateri priliki so uprizorili češki radikali hrup, ki je trajal delj časa; protestirali so v češkem jeziku proti dr. Weigelu in mu klicali „hanba“, to pa radi tega, ker je baje nasprotoval državopravnemu zavarovanju Čehov pred konstituiranjem zbornice, ker to da je v nasprotju z zborničnim pravilnikom.

Ko je hrup ponehal, je starostni predsednik Weigel pozdravil zbornico in pozival poslance na delo, ki je že toliko časa počivalo v zbornici, kar se je odbravalo od raznih strani, razun od strani radikalnih Čehov, ki so protestovali. Weigel je stavlil zbornici v izgled cesarja, ki neodmorno dela za blagor svojih narodov ter vestno izpolnjuje svoje dolžnosti. Na to je pozval zbornico, da zakliče trikratni „živio“ cesarju, kar je zbornica navdušeno storila.

Naposled se je spominjal predsednik smrti kraljice Viktorije, na kar pa so uprizorili nemški radikali silen hrup ter klicali: Živeli Buri, dol z Angleži! Hrup je bil tolik, da se govor predsednikov ni več čul. Temu je sledilo zaprisezanje

poslancev po zapisnikarjih, katere je imenoval predsednik.

Slovesno otvorjenje državnega zbora se je vršilo v ponedeljek o poludne. Zbrali so se namreč v posebni dvorani v cesarskem dvorcu udje poslanske in gosposke zbornice. Malo pred 12. uro pa pride cesar, spremljan od ministrov in nekaterih nadvojvodov, vsi v gala uniformah. Cesar stopi na prestol. Ministri stopijo na Njegovo desno stran, nadvojvodje, se pa postavijo na stopnicah prestola.

Točno ob dvanajsti uri se cesar odkrije ter začne čitati prestolni govor.

Prestolni govor pozdravlja poslance in naznanja, da se jim takoj predlože v ustavno odobrenje one naredbe, ki jih je vlada izdala tekom nestalnih razmer. Čim nastopijo mirnejši odnosi, bo naloga zakonodajca, da se izraziteje določijo pooblastila skupnega ministerstva za posebno nujne slučaje.

Prestolni govor napoveduje predlogo proračuna za tekoče leto in posebne kreditne predloge ter zaključne odredbe uravnave valute.

Nadalje naznanja predloge pospeševanja industrije, zakon o varstvu delavcev in drugih privatnih nameščencev, predloge za popolnjenje železniških mrež, zlasti drugo zvezo s Trstom, urejenje vprašanja bosansko-hercegovinske železnice.

Nadalje obeta prestolni govor tudi vprašanja iz seljevanja, predloge za prirejanje primernih stanovanj širjim slojem delavcev, predlogo za omejevanje pijančevanja, preosnovno obrtnih in komercialnih šol, popolnjenje visokih šol; predlogo o uporabljanju prebitkov komunalnih sirotišnic.

Zakonski načrt o preosnovi tiskovnega zakona je blizu dovršen. V svoje varstvo in v varstvo interesov monarhije mora država skrbeti za svojo vojno silo.

Prestolni govor se nadeja, da se državni zbor ne bo odtezal neizogibnim potrebščinam države.

Na to omenja cesar smrti italijanskega kralja Humberta in angleške kra-

LISTEK.

Kamenje.

Na okno pobič potrklja,
Na tla pa šip'ca zažvenklja.

Lepa zimska noč. Malo mrzlo je; pa kaj se zmeni za mraz človek, ki sedi ob gorki peči. Le pihaj veter zunaj, jaz sem na gorkem — si misli.

Naš junak pa ne tako. Od gorke peči ga je gnalo ven. Tam zunaj vrši politični boj, pa da se ga ne bi udeležil on, ki bo že kmalu prištet v črno vojsko, on „naša nada, naša bodočnost“. „Mladina je na naši strani“, je bral v „Soči“, a on naj se greje ob peči, ko se gre za „blagor domovine!“ da bi brez njega drugi vrgli ob tla „farovško komando“! On pa bodi brez zaslug!

Ni več strpel v sobi, gnalo ga je ven na bojno polje. Vzel je klobuk in hotel iti. „Bodi vsaj nocoj doma!“ je dejala mati. „Nikamor mi ne pojdeš!“ je ukazal oče. Pa kdo bo slusal stariše! To ukazuje pač četrta božja zapoved, parola liberalnih kolovodij pa veleva: Strt mora biti klerikalni zmaj! Vsi na delo!

Skočil je, da bi mu oče vrat ne priprl, in ušel.

A kaj je to? Po cesti prihaja gruča moških. „Vrag naj vzame vse klerikalce!“ „Celi dan sem mislil na pijačo, zdaj je pa ne bo!“ „In muzike tudi ne!“

Naš junak je dobro vedel, kaj pomenijo te besede. Liberalni kandidat je propal! Speklo ga je. Hotel se je vrniti, saj je vse izgubljeno. A hitro se je premislil, zdaj je šele prišla njegova ura. Kedarkoli je prebiral liberalne časnike, vselej si je ponavljal trdni sklep, da se zneso nad njimi, ki so „vsega krivi“, nad duhovniki.

„Propadli smo“, ga je nagovoril eden iz gruče.

„Smrt klerikalcem!“ je vskliknil in hitel dalje.

V mislih pa je junak snoval bojni načrt. Pobjem jim okna. Ako pa kakega f. ja zadenem, tem boljše. Saj le tako se jih znebimo. Prihodnja „Soča“ pa me bo slavila: „Ta jim je dal čutili. Da bi bili vsi odločni, kakor je vrla naša mladina, kedaj bi že bili zdrobili klerikalni jarem in se otresli farovške komande!“

Prišla mu je misel: Kaj pa so ti storili duhovniki? Ni si znal odgovoriti, a čutil je v srcu divje sovraštvo do duhovnikov.

A če jih pobiješ, te zapro! Skoro se je ustrašil tega. Tolažila ga je le misel, da sladko in častno je za domovino — iti v „prizon“. Pa še nabirali bodo zanj v „Soči“, ker bo „mučenec napredne ideje“. Prav za prav pa ga lahko poplačajo kar iz liberalnega fonda. Saj je bral v liberalnem listu poziv, naj liberalci „mesto za ofer dajejo raje zalogu naše stranke za odločen boj proti farovski komandi!“

Prišel je tako premišljevaže do gostilne v „Liberalnem gnezdu“. Z upanjem na prihodnjo nagrado je vstopil, čeprav je bil suh. Pa se bo tudi lahko izgovarjal, da je bil pijan.

V „Liberalnem gnezdu“ je bilo vse pobito. Obžalovali so liberalni poraz. Le tu pa tam je kedo prokrel klerikalce.

Zjezilo je našega jnnaka. Taki so! Kje je odločnost? Udarimo nad klerikalce! Jaz grem nad f. je! Ako drugega ne, okna jim pobijem!...

Za nekaj trenutkov je že pobiral kamen na cesti, da ga vrže v duhovnikovo sobo. Luč gori, bo že notri — si misli. Kje pri onem-le oknu mora biti. Smrt f. jem!!

In zgodilo se je, kakor poje posem:

Na okno pobič potrklja,
Na tla pa šip'ca zažvenklja.

Zgodilo se je pa tudi, kakor poje druga pesen:

Hitre so, hitre zajčje noge...

Junak je bežal, bežal nazaj v „Liberalno gnezdo“.

Storil sem svojo dolžnost — je zaklical in sedel k tovarišu: Daj mi piti! Zaslužil sem.

Gostje so se spogledali, rekli pa niso nič.

Tam v gorki sobi trdo stopa oče iz kota v kot. Ob peči pa joka mati.

„Kaj bo ž njim?“

„Podivjal je. Dela, kakor v „Soči“ bere. Sploh je zdaj vse podivjano, kar bere ta list.“

„Ali ga ni, ki bi take liste za-

ljice Viktorije. Govoreč o razmerah med drugimi državami pravi prestolni nagovor, da so iste najboljše, le na Kitajskem da so nastali nemiri, vsled fanatizovanih druhalij v tako velikanskem obsegu, da so morale v interesu reda in prosvete poseči vmes druge velevlasti. Seveda Avstro-Ogerska pri taki akciji ni mogla izostati. Konečno apelira prestolni govor na zbrane poslance, da se lotijo resno dela v blagor države, dežele in ljudstev. Slovesno otvorjenje se je vršilo mirno in v najlepšem redu.

Posameznim točkam prestolnega govora so navzoči ploskali, posebno oni, kjer priznava prestolni govor potrebo preosnove državnozbornskega pravilnika. Navzoči pri slovesni otvoritvi niso bili znani češki Kľofáč, socijalni demokratje in pa pangermanski oddelki državnega zbora.

Slovanski centrum so zasnovali kat.-narodni poslanci kranjski. Od izvenkranjskih katoliško-narodnih poslancev pristopili so k tej parlamentarni skupini dozdej štajerska poslanca vitez Berks in Žičkar ter goriški poslanec dr. Gregorčič. Pristopila sta tudi Moravana dr. Stojan in dr. Hruban in štirje rusinski poslanci. Klub ima nalogo pogajati se z drugimi slovanskimi poslanci o ustupu. Do zdaj šteje klub 15 poslancev. Korak katoliško narodnih poslancev odobrujejo volivci. Po tej poti naprej!

Gospodarska zbornica. Na predlog kardinala in nadškofa Missia, ki je bil kot ud gospodke zbornice s posebnim pismom predsednika kneza Windischgraetza povabljen, da se udeleži sedanjega zasedanja gospodke zbornice, se je izvolil poseben odsek, obstoječ iz 21 členov, ki naj sestavi adresu v odgovor na prestolni govor. Kot predsednik te adresne komisije je bil izbran kardinal Missia, a kot podpredsednik knez Auersperg. V adresni odsek je desnica izvolila sledeče člane: grof Frid. Schönborn, knez Lubomirski, kardinal Missia, grof Harrach, dr. Rieger, grof Montecucoli, vitez Bilinski, knez Alfred Liechtenstein in opat Hanswirt.

Vojna v južni Afriki. — Kakor se čuje, se je nemški cesar lotil naloge posredovanja med Anglijo in Buri ter da namerava sprejeti Krügerja, kateremu stavi svoje predloge. Ako Krüger sprejme te predloge, je upati, da bode kinalu konec nesrečni vojni v južni Afriki. Neki angleški listi z veseljem pozdravljajo ta preobrat in menijo, da ako je kateri vladar poklican z uspehom poseči v to zadevo, je to gotovo nemški cesar. V angleških merodajnih krogih je zavladalo mnenje, da bi bilo bolje skleniti časten mir, nego pa nadaljevati nečastno vojno.

O generalu Dewetu se poročka, da je s svojo četo že prodrl v središče kapske kolonije ter da so se mu pridružili novi oddelki holandskih prostovoljcev. Vse prebivalstvo kolonije je naklonjeno Burom, radi tega pa je tudi malo upanja, da bi se Angležem posrečilo, zapoditi Bure od tod. Razun tega pa imajo Angleži že toliko nadlog sami seboj, da zamorejo biti le veseli, ako bodo smeli že skoro skleniti mir. Kajti v angleški armadi je zavladala v zadnji čas huda epidemija, takozvana bubonska kuga, na kateri leži bolnih 20.000 vojakov. Ostali del pa strada vsled pomanj-

Molčal je oče in stopal dalje po sobi iz kota v kot, ob peči pa je jokala mati. —

* * *

Gostje v „Liberalnem gnezdu“ so začeli zehati. Drug za drugim so se odpravljali. Odšel je tudi naš junak. Zavil je na bojno polje, da pogleda, kako je končal svoje delo.

Šipeso po bite. Dobro! F. r. pa mora biti še živ! Drugače bi bil nastal že šum. Poskusimo v drugo!

Zopet je pobiral kamen in kakor vojak, ki gre v boj, je zapel. Zapel pa je pesem, katero je že toliko večerov ponavljal pod istim oknom:

Ne hčere, ne sina
Po meni ne bo,
Dovolj je spomina,
Me šipe pojo.

In zapele so šipe, junak pa je zbežal, da po storjenem delu sladko počiva ter sniva o strtem klerikalnem znanju, o zaslugah za narod, o nagradi iz liberalnega fonda. J. K.

kanja živil, kajti dejstvo, da hočejo Buri presekat Angležem še jedino zvezo, po kateri so dobivali živež, namreč skozi Natal, je pač udepolno za angleško vojsko. Zdjaj se poročka preko Bruselja, da se burski general Delarey pripravlja udreti v Natal, Botha pa da hoče zasesti železnično progo preko Delagoe.

Okrožnica rimskega papeža o krščanski demokraciji

Sv. Oče Leon XIII. je izdal novo okrožnico, v kateri pojasnjuje katoliški nauk o krščanski demokraciji. Treba je ločiti krščansko demokracijo od socijalistiške. Krščanska demokracija sloni na trdni podlagi sv. vere in se oklepa katoliških načel v izvrševanju svoje naloge glede izboljšanja žalostnih razmer nižjih stanov. Sveta pa mora biti osebna last in priznati treba naravno neenakost med ljudmi.

Krščanska demokracija nima političnega pomena; ona vrši lahko svojo nalogo v prid ubogemu ljudstvu ne glede na obliko vladne ustave.

Pri skrbi za nižje stanove ne smemo prezirati drugih stanov, ampak skrbeti za vse.

Krščanska demokracija tudi ne pomenja upora proti zakonitim oblastim.

Obrazloživši te pojme, pravi sv. Oče, da naj prenehajo prazni prepiri o imenu: krščanska demokracija. Ime je dobro in namen je tudi dober. Dobro je, ako se trudimo za izboljšanje gmotnih razmer nižjih stanov, kajti tako bodo ti tudi laže dosegali zadnji cilj, za kateri je človek ustvarjen.

Socijalno uprašenje ni samo gospodarsko, ampak tudi versko.

Ljubezen in pravičnost se morata vzajemno podpirati in spopolnovati.

Ugled prave krščanske demokracije sta sv. Frančišek Asiški in sv. Vincenc Pavlijanski.

H koncu opominja sv. Oče vse katoličane k edinosti.

„Napredek“.

(S Pečin, 26. jan. 1901.)

Zbralo se je nekega dne pretečenega leta nekaj „narodo in rodoljubnih“ Slovencev v posvetovanje, kako bi se pomagalo ubogemu terpečemu slovenskemu ljudstvu, kako bi se je zdrnilo iz nevarnega spanja. Saj tako ne more dalje ostati. Vstati je treba, staro sukno sleči in obleči novo. Tudi pri primorskih Slovencih je treba oživiti zavest, kako potreben je splošni napredek v sedanjem času. Kdor ne napreduje — nazaduje. Bog pa je le eden — vedno stari, vera le ena — vedno tudi stara. Radi „splošnega“ napredka treba tudi te dve starini zavreči ali vsaj po novi modi prikrojiti. To tem bolj, ker je ljudstvo ravno tukaj najbolj trdovratno. Noče zapustiti starega Boga, noče se odreči veri svojih očetov. —

Tako in podobno so modrovali slovenski „rodoljubi“. V svoji gorečnosti okinčali so se z „lepim“ imenom: „Narodnih naprednjakov.“ In zdaj z „združenimi močmi“ na delo! —

Sledim pazljivo delovanju teh novih osrečiteljev ubogega slovenskega ljudstva. Do danes pa ne morem zabilježiti drugega napredka, kakor napredka — v „surovosti“.

Dvomil sem velikokrat prečitovaje podatke o njih delovanju — da bi moglo biti vse to resnica. Zlelo se mi je namreč, da jim dela svet krivico, ko jim očita mnoge nelepe reči, katere so daleč od „rodoljubja“, daleč od gesla: Z združenimi močmi, daleč od „prave omike“. Tukaj smo od sveta takorekoč ločeni, zato sodimo svet le po novicah, ki nam jih prinašajo časniki. — Nekega dne pa, ko nismo mogli zdržati več svoje radovednosti, kako se po svetu godi, se nas je nekaj vzdignilo in rekli smo: Pojdimo in pogledjmo sami malo v svet ali je to res, kar slišimo o naprednjakih, ali časniki lažejo. Zvedeli smo, da se bo ravno ta dan (30. novembra m. l.) zbralo veliko „naprednjakov“ pri županu v Rakovcu in da bodo volili 3 volilne može, ki nam bodo izbirali državnega poslanca za V. skupino in tri, ki določijo kmetom voditelja. Te priložnosti ne smemo zamuditi. Hajdi torej v Rakovec! —

Tudi smo videli na lastne oči in slišali na lastna ušesa. Groza nas je bilo — sram nas je bilo! — Spoznali smo

sami, da časniki ne le ne lažejo, ampak mnogo in mnogo zamolčujejo o napredku „narodnih naprednjakov“. Spoznali smo sami, da splošnemu napredku je res na poti tudi ta stari Bog, tudi ta stara vera — ti „stari“ častitljivi duhovniki, ki tega starega Boga in to staro vero priporočajo, zagovarjajo, branijo. Grdenje duhovnikov — to je bilo tudi v Rakovcu geslo „narodnih naprednjakov“. Toliko namreč se še spominjajo iz sv. pisma: „Udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce“.

„Naprednjaki“ so povsod enaki. To vam je, mislim, ljubi bravci „Prim. lista“ znano, da naše ponikovsko županstvo je 3 ure oddaljeno od trga Tolmin. Da je pred vsem v Tolminu, kot središču, bogata zaloga „surovosti“ vsake vrste, verjamemo radi „Prim. Listu“, ko nam v zadnjih štev. opisuje volitve v Tolminu dne 3. in 9. m. m. Pa, ljubi čitatelj, da še kaj bolj spoznaš skrivne želje liberalnih naprednjakov, da spoznaš njih široko — rodoljubno srce, ki objema v svoji ljubezni vse ljudi — samo kat. duhovnike ne, da spoznaš njih zdrave želodce, ki vse prebavijo, samo kat. duhovnik jih tišči v želodcu, poglej zmenoj nazaj, kako so se vršile v Tolminu volitve ljudskih zastopnikov še v bolj nevarnejših časih l. 1861. Piše nam o tem visoko učeni gospod profesor S. Rutar v svoji „Zgodovini Tolminskega“. Na str. 207. in 208. beremo neposredno vrstico za vrstico tako-le: „Leta 1873. premenijo nekoliko volitven način s tem, da upeljejo neposredne volitve za državni zbor. Po tem volijo vsi davkoplacovalci in omikani ljudje „volilne može“, a ti se snidejo na voliščih v Bolcu in Tolminu (za Tolminsko in Cerkljansko) ter volijo jednega poslanca v zvezi z volilci v Gorici in Sežani. Tako volijo tudi naši trgi z drugimi goriškimi trgi in mesti jednega poslanca v državni zbor.“

Tudi Tolminsko je občutilo spremembe novega časa. Splošni napredek zgrabil je tudi naše ljudstvo in ga tiral seboj od stopinje do stopinje. Zlasti središče vsega okraja, Tolmin, začel je napredovati in kmalu se je mogel ponosno uvrstiti med druge slovenske trge in mesta. 30. novembra 1861 prižejo prvič nove svetilnike po trgu. Takrat je bilo začelo tudi živahno narodno delovanje po prizadevanju neutrudljivega rodoljuba Dr. Lavriča. On je zbiral okoli sebe mlade ljudi in jih navduševal za narodno petje ter úril v lepem govorjenju. Lavrič je navdušil Tolmince, da utemeljijo 20. februarja 1862 narodno čitalnico, prvo na Goriškem. Ta zavod je čvrsto napredoval in ponašal se z lepim pevskim zborom ves čas, dokler je Lavrič v Tolminu bival.

Novo duševno prerodenje po letu 1861 kazalo se je zlasti lepo v našem duhovstvu. Če so tudi Tolminci po omenjenem letu v narodnem in političnem obziru mnogo napredovali, zahvaliti se imamo v prvi versti prečastiti duhovščini, ki ni nikdar zamujala priložnosti, ljudstvo svariti, poučevati in na boljše pot spravljati. Ker mi ni mogoče tukaj vse zaslužene može po dostojnosti opisati, naj omenim le jednega uda onega častitljivega stanu, v katerim so posebljena vsa prizadevanja njegovih sobratov za obči napredek našega ljudstva. Ta je Filip Jakob Kofol.

Porodil se je Kofol 4. maja 1820 na Tolminskih Pečinah. Po dovršenem učenju v Gorici bil je za duhovna posvečen 21. septembra 1845. Pastiroval je potem kot duhovni pomočnik v Volčah in Ročinju ter postal župnik v Batujah. Ali njegovo preveliko hrepenenje po osrečevanju človeštva ni mu dalo miru in zato je šel med misijonarje imenovane „lazariste“ na Francosko. Pa tudi tu ni našel svoje sreče in zato se vrnil nazaj v svojo domovino ter sprejel meseca junija l. 1859 duhovno pastirstvo v svoji rojstni vasi na Pečinah. Tu je neumorno deloval za omiko svojih milih rojakov, dokler mu ni smrt življenje pretergala 29. februarja 1864. Na pečanskem pokopališču postavili so mu prijatelji lep nadgrobni spominek.

Tolminci so bili poplačali Kofolovo prizadevanje s tem, da so ga l. 1861 izbrali kot prvega svojega poslanca v deželni zbor v Gorici. Tu je bil Kofol na pravem mestu. Krepko se je ustavljal italjanski večini in prvi v slovenskem jeziku zagovarjal z ostro besedo pravice svojega naroda. Ali ravno ta ostrom na-

kopala je Kofolu toliko neprijateljstvo, da je bil l. 1863 prisiljen odpovedati se poslanstvu. Mesto njega izvolijo Tolminci v deželni zbor Dr. Volšica, in ko je ta skoro potem umrl, Izidora pl. Pagliaruzzi-ja.

Kofol je bil izvrsten cerkven govornik. Svoje pridige spravi je sam na svetlo. L. 1853 je izdalo društvo sv. Mohorja njegove „Domače pogovore po nedeljskih evangeljih“ (dva dela) in l. 1861 izdal je sam Kofol v Gorici dva zvezka „Večnih resnic, pogovori za ljudske misijone.“ Kofol je bil začel že l. 1848 slovenski pisati. Takrat je pošiljal svoje dopise ljubljanskim „Novicam“. Tudi z domačo zgodovino se je marljivo pečal. To vam prida njegov spis: „Cerkvica sv. Mohorja na Tolminskih Pečinah“ (natisnjen v VIII. zvezku „Slov. večernic“).

Ali poznaš zdaj slovensko ljudstvo te hinavce, do obrekovavce, te lažnjivce? Praviš, da jih poznaš že precej dobro in to po njih sadu, ker so začeli razsajati že skoro v vsaki mirni vasici ter s strahom, silo, grožnjo, pretenjem hočejo pomnožiti svoje krdelce. — Glej zdaj, ti „napredni Tolmin“ — napredni v „surovosti“, kdo te je dramil, zdramil in povzdignil — da te čislajo celo zgodovinarji? —

Komu pa se imajo Tolminci z daj zahvaliti za napredek v surovosti? To treba tudi zabeležiti in v novi izdaji „Zgodovine Tolminskega“ navesti.

Filip Jak. Kofol je bil tudi „rodoljub“ in „naprednjak“, pa pravi. In kakor trdi profesor S. Rutar, bili so taki tudi njegovi sobratje. — Vera Kofolova (beri njegove spise in pridige ali pridi k nam na Pečine ter uprašaj starega „moža“, znal ti bo še dobro povedati o blagem pokojniku) bila je vedno stara, nedotakljiva — nezmožna „napredka“.

Zato se razlega zdaj „en“ glas o „naprednjakih“ in ta je „glas ljudstva“: Proč s take vrste ljudmi! In do zaključka prišlo je ljudstvo samo ob sebi sodeč: Ne poznam Tume, ne poznam Gabrščeka, poznam pa one, ki so se zanj poganjali, ki so volili.

Pri nas, hvala Bogu, je ljudstvo (razun peščice „naprednjakov“) zvesto staremu Bogu, stari veri — pa tudi duhovnikom. Udano je svojemu dušnemu pastirju ter ga čišla, ker vidi v njem poslanca Božjega in spoznava v njem svojega dobrega, zvestega prijatelja od rojstva do groba. In to je najboljšje zadoščenje, najjedrnatejši odgovor na vse napade in blatenje po liberalnih časopisih. Klicali so pred časom nekteri pri nas: „Vera peša, dajte nam duhovnika!“ Zdjaj zopet kličejo tukaj nekteri: „Duhovniki so krivi, da vera peša“. Mi pa pravimo: „Narodni naprednjaki“ so krivi, da je „na r o d n o - n a p r e d n j a š t v o“ pri nas opešalo! —

Antiliberalen Pečan.

Novice.

Njega Eminenca kardinal dr. Missia se je odpeljal v nedeljo dne 3. t. m. na Dunaj k sejam gosposke zbornice, od koder se povrne te dni.

Na sv. Gori je bila v torek redka svečanost. Izročila se je božja pot oo. frančiškanom. Slavnostni govor in slovesno sv. mašo je imel monsignor Sedej, župnik stolne cerkve. Navzočih je bilo mnogo odličnih oseb.

Oo. frančiškani so prišli prvičkrat na sv. Goro l. 1565. in so oskrbevali božjo pot do l. 1786. Dne 28. januarja 1786 so bili pregnani. Zdjaj pa so se zopet vrnil. Čudovita so božja pota!

Umrl je na Sv. Gori l. t. m. zjutraj po kratki bolezni v visoki starosti obče znani in spoštovani cerkovnik svetišča na Sv. Gori Anton Črne Ranjki bil je vsem priljubljen in užival je obče spoštovanje radi njegove posebne prijaznosti in potrpežljivosti. Pogreb se je vršil ob precejšnji udeležbi Goričanov, Solkancev in Grgarcev pretečeno nedeljo zjutraj.

Šole v Gorici. — V bogoslovnici se vrše izpiti za prvi semester od 4. do 16. t. m. — Na gimnaziji in na realki končajo 9. t. m. Na ženskem učiteljskišču in na vadnici pa 16. t. m.

O uspehih prihodnjic kaj. Slišimo, da so tudi letos uspehi radi nemščine kot učnega jezika nepovoljni. Poslanci, zganite se!

Ljudsko štetje v Gorici. Po dosedanjih zaključkih ljudskega štetja v me-

stu Gorici so nam znani sledeči podatki. Z dnem 31. decembra 1900 je bilo v Gorici 23.671 prebivalcev nasproti 20.751 leta 1890, torej je naraslo število prebivalstva v Gorici v zadnjem desetletju za 2920 oseb. Poleg onih 23.671 je pa bilo v Gorici z dnem 31. decembra 1900 še 1700 aktivnih vojakov, tako, da je znašalo vse prebivalstvo 25.300 oseb.

Hiš je imela Gorica 31. decembra 1890 1603, a 31. decembra 1900 pa jih je bilo 1935, torej več 332.

Razdeli se število hiš in prebivalstva v pet davčnih občin, iz katerih obstoji goriška mestna občina, tako-le: Gorica s 1315 hiš, v katerih prebiva 18.740 prebivalcev; Grafenberg 365 hiš s 3385 prebivalci; Pristava s 146 hiš z 1163 prebivalci; Rosenthal s 50 hiš s 313 prebivalci; Staragora z 59 hišami in 340 preb. Skupaj 1935 hiš in 23.671 prebivalcev.

„Il Friuli Orientale“, iz katerega posnamemo te podatke, pravi, da se je štetje še precej redno vršilo, le nekoliko kmetov našuntanih od nekega klerikalno panslavističnega društva da je delalo v tem poslovanju nekoliko sitnosti. To je za naše „naprednjake“ nekaka indirektna pohvala, in jim lahko čestitamo; oni so torej pri miru pustili ljudsko štetje in pa mestni magistrat, da so njegovi organi uganjali pri ljudskem štetju vse, kar jim je bilo drago, le ta presneta „klerikalna panslavistična banda“ postaja ne le našim naprednjakom, marveč celo tudi goriškim magistratovcem nekoliko — „presitna“. Ni čuda torej, da se v novejšem času jedni in drugi srečavajo v tem, da mladijo po tej — „črni panslavistični bandi“.

V kazenski zadevi državnega pravdnštva proti Andreju Gabrščeku lastniku „Soče“ zaradi pretilnega pisma, katero je pisal dr. Gregorčiču, je najvišje sodišče razveljavilo razsodbo goriškega okrož. kot kazenskega sodišča, vsled katere je bil Gabršček oproščen, odredilo novo razpravo, a delegiralo za isto tržaško deželno sodišče. Upamo, da se bo skazala pravica, po kateri hrepeni g. Gabršček.

V „Gabrščekovem križevem potu“ v zadnji številki „Soče“ čitamo: „Mi liberalci smo tudi ujeli oba dr. Pavlica na paragrafe, vsa afera bi jih tudi veliko stala — toda prizaneslo se jima je...“

V teh malih vrsticah ste dve debeli laži. Laž je, da so ujeli oba dr. Pavlica na paragrafe: Razsodba sodnije bi bila še le dokazala, kdo je bil prav za prav ujet na paragrafe.

Laž je, da so liberalci komu prizanesli, kajti obe stranki sta se poravnali in sicer tako, da mora Gabrščekova stranka plačati stroške za poroto. To je pač častno za oba dr. Pavlica. Ali ste vi nam prizanesli, ali pa mi vam, je vprašanje.

Iz Kožbane. (100 kron plače). „Soča“ je prinesla dolgo klobaso od beneške meje glede volitve poslancev v državni zbor. Med drugim pravi: „Kožbanski župnik (vulgo „Patrijarča“) je opil kožbanske fante, da so tolkli po zvonovih prav neusmiljeno ter razsajali kakor izbešneli.“

Dokler ne dokažete tega g. dopisnik, kar o meni v javni časopis pišete, imenujem Vas obrekovalca in nesramnega lažnjivca.

Stavim 100 kron, katere udobi g. dopisnik, ali kateri koli drugi, ki dokaže le naj manjši del tega, kar ste Vi o meni pisali. Za epitetom ornans se Vam hvaležno poklanjam, ter pristavljam do tedaj le svoj „pitebod, sram Vas bodi“!

Josip Golja
župnik.

Konfuznim unijatom okolu „Edinosti“. — V polemiki z „Slovencom“ pravi „Edinost“: „In vendar je slovenska unijatska cerkev tako katoliška kakor latinska, tako sveta kakor latinska“ itd.

Kaj naj se na take besede iz ust gg. okolu „Edinosti“ odgovori? Mi pravimo, da so te besede popolnoma resnične in zahtevamo prav radi tega, naj bi taki nekatoški ljudje, kakor so gg. okolu „Edinosti“ ali „Soče“, enkrat za vselej umaknili svoje z verskim razkolom oskrunjene roke od sv. katoliške cerkve, bodi unijatske ali pa latinske. V svoji konfuznosti ne delajo družega, nego begajo ljudstvo.

Na „Poslano“ v „Edinosti“ št. 24. t. l., ki napada Njega Em. kardinala, odgovarjamo: Ni res, da je Nj. Em. kardinal premostil ranjkega g. Andreja Lebanca s sv. Gore na Grad v Miren ter mu tako ogrenil vse bitje. Ni res, da mu

ni dovolil niti, da bi se mu v hudem mrazu ne bilo treba seliti. Res pa je, da je Nj. Em. kardinal dovolil, da ostane č. g. Andrej Leban do meseca februarja kot vodja na sv. Gori, da lahko ostane tudi še potem, kolikor časa bi hotel in tudi za vselej, ako bi želel, v kar je tudi frančiškanski red drage volje privolil. Nj. Em. kardinal je ranjkemu ponujal tudi brezplačno stanovanje v Gorici v Boeckmanovi vili.

Ako se je ranjki gospod prehladil ob času preseljevanja, ki se je vršilo ob najlepšem in milem vremenu 16—19. m. m., je bila temu kriva fizična slabost, ki ga je celo leto trla.

V Renčah so se vršile 4. in 5. tega mes. občinske volitve. Po hudem boju je zmagala protikršmarska stranka.

Iz Renč se nam piše: Zadnji „Prim. List“ je prinesel iz Bukovice vest, da je ta vas po prizadevanju renških naprednjakov prodana Lahom.

Iz Renč sta šla samo dva posestnika volit može v gosp. svet za Bukovico, in sicer gg. Ivan Pahor in mlinar Fr. Tribušon. Da bi bila ta dva volilca naprednjaka, ni res, saj niti ne vesta, da napredna stranka eksistira. Ravno tako ne more biti resnica, da sta s svojima dvema glasoma Bukovico izdala, marveč Bukovski volilci sami naj se vdarijo na prsi rekoč: mi sami smo krivi, ker nismo prišli volit.

Iz Cerkna. Dne 1. t. m. se je samoga sebe usmrtil s puško neki P. B., oženjen mož iz St. Viške Gore, stanujoč v Gorjah. Mož je pustil za seboj slabo življenje: ni poznal praznikov, ne zakonske zvestobe, tudi je cerkev malo-kedaj od znotraj videl. In ko je slednjič zabredel v nezaslišano pregreho in mu je radi tega preti kazni že na tem svetu, vzel si je v obupnosti samemu sebi življenje.

Groza je obhajala ljudi, ko so videli, kako so ga vlekli naslednji dan na neposvečen kraj pri tuk. pokopališču, kakor kako žival — brez zvonjenja, brez duhovnika! Vresničile so se nad njim besede: „Kakšno življenje, taka smrt“.

Glejte, strašen in žalosten konec človeka, ki nima več vere in ki ne živi po veri, katero hočejo naši liberalci po sili iztrgati iz naših src!

Iz Vel. Žabelj, 30. januarja 1901. Pred kratkim časom je v naši občini močno bliskalo. Strašen grom je naznačjal silen tresk, kateri bi se bil kmalu (toda vse je manjkalo) tudi izvršil.... Potem pa je solnce skoz črne megle temnega obzorja prisijalo v bistro glavico, nadarjenemu našemu g. „grofu“... ter mu dalo pogum, povzdigniti svoj glas, katerega odinev pa se je vse drugačno glasilo, kakor ga je podli dopisun v „Soči“ št. 6 objavil. Ko sem namreč dopis iz Vel. Žabelj v „Soči“ prečital, sem kar obstal, ko sem pa potem bolj pregledal predalčke „Lažitorbe“, se mi ni pa nič kaj čudno zdelo, kajti uvidel sem, da ako je kje kak ostuden lažnik, je gotovo „Sočin“ dopisun. Rudečica me je nehote obšla, ko sem čital nesramne dovipe, s katerimi polni „Soča“ svoj umazani list, in kakor je v njem večji del laži, tako je tudi dopis iz naše občine, prav zvičajna laž. Dopisnik namreč pravi, da je gospodarski svet začel prostovoljno popisovanje k pravoslavlju. Da bo pa stvar bolj jasna, namenil sem se resnici na ljubo, nekoliko pojasniti, kako se je popisovanje vršilo. Največjo zaslugo pri tem ima „gnadljevi g. grof“.

Njemu je neko človeče reklo: tako naredite... in potem se je začelo. Njemu se ustavljal, ni lahka reč, kajti on si je dosti skušal... čita sv. pismo..., življenje svetnikov itd. z eno besedo: on je učenjak. V resnici mora naša občina biti ponosna z njihovim blagorodjem, katero gori le za nje blagor. Slava pa, katero si je s tem pridobil, gotovo ne bo nikdar pozabljena. In njegov glas, ni bil glas vpijočega v puščavi. Gospodarski svet je bil precej njegov. Njega prepričevalno govorjenje in nauki sv. pisma so „istega“ precej spreobrnil, tako, da je precej sklenil se ravnati po njegovem navodilu. Tedaj se je začelo popisovanje. Ali kako? Prišli so mnogi, kateri so prej vprašali: zakaj se bomo podpisali? Odgovorilo se jim je: delamo prošnjo, da vdobimo g. duhovna. Spet drugim se je reklo: delamo, da bi bili prosti od Križa. Ali je tedaj čudo, da se je toliko podpisov dalo vjeti na tako zvičajne limanice? Zraven tega pa je bilo tudi živahno agitiranje, kar se jih ni vpisalo pri „liberalnem trebušnjaku“, je lovil podpise eden... pa po hišah.

Osemindvajset družin, pa ni hotelo poslušati njih glasu, ter so se trdno držale svojega pravega verskega prepričanja. Da bi pa bili spletkarji vsakemu resnico naznanili, pri vpisovanju, gotovo niso tretjine glasov na njih stran vdobili. Potem pa so se nekteri (zapeljani), ko so sprevideli zakaj se gre, močno kesali, da so podpisali, ter bili uprav zbegani. Vprašal bi ali se sme ljudstvo na tako zvičajen način slepiti? No! duh časa „napreduje“, zatorej je pa v naši občini to bilo njegov sad... .

Potem govori dopisun v „Soči“: imamo pa dolgotepnega možaka itd. ter pravi, da ako bo treba, bo še o njem govoril. O vbogo revše! Kaj hočeš ti uzor-možu jeklenega značaja? On je zavzemal pred kratkim časom v naši občini več let častno mesto. Seveda vsem ni bil po volji... Večkrat se je postavil po robu mogočnjaku... ter ni gledal ne za eno ne za drugo, kot za pravico. Spravili so ga potem ven iz tega častnega mesta, kar on prav lahko pogreša. To se pa razume, da mož postenjak dandanes ni za vsako družbo... toliko več pa tudi ne za „Sočino“.

Spravil se je potem dopisun na č. g. župnika. O tem nočem razpravljati, nego vprašati: Kdo je kriv usodne pravde? Kdo je imel največ dobička od nje, in kako sodijo o istej trezno misleči občani? Osem let je pravda ter ni g. župnik v tem oziru niti beliča vdobil, od kje mu tedaj frlijo stotaki v žep? Kdo ve, je li niso tisti občinski stotaki, katere jih dopisun v „Soči“ g. župniku pripisuje, komu drugemu v žepu obtičali?... Nazadnje da dokonča uprav svoj peklenski dopis, omenja še našega pokojnega dušnega pastirja kot zapeljivca. Podla duša! Ali ti ni svet tih grob, da ga v miru ne pustiš? Ti hočeš kaliti blagemu pokojniku pokoj v tih jamici? Nesramnež!

Potem pa še omenja, da je rekel pokojni gosp. duhoven enemu možu: Ko mene in tebe ne bo, ali moja pisava se vresniči. To je zopet debela laž. Nasprotno je pa v resnici večkrat rekel (ko je čul govorjenje nekterih namreč: no če tudi tega izgubimo, saj vdobimo precej drugega): Ko mene več ne bo, boste čakali in čakali predno drugega vdobite. To govorjenje njegovo se je iz raznih vzrokov žal uresničilo. Kakor pa ni rekel, da prej ali slej pristopijo Vel. Žabeljci k pravoslavlju, tako pa tudi v resnici nikdar ne bodo. Nekaj hrupa se že lahko naredi... ali ko je treba dela se pogumno poprijeti — pa isti upade. V resnici so pa spoznali usodni učinek, kateri bi bil za našo občino, ter so pričeto delo k pravoslavlju popolnoma prečrtali. Nekdo.

Spet cigan — pokopan. Kje pa? V Tolminu! Ljudje pa še nočejo verovati, da bi cigan mogel umreti. Pravijo, da je ta le — zmrznil.

V zibeli k pogrebu. V tolminskih hribih je umrl otrok za angino. Treba ga je bilo hitro spraviti na pokopališče. Ker pa ni bilo truge pri rokah, so ga prinesli do doline kar v zibeli; tam šele so ga položili v trugo.

Pet vojakov snedli volkovi. — Iz Bukarešta poročajo, da je bilo 5 vojakov, ki so bili vsled dopusta na potu proti domu, tik nekega gozda napadenih od volkov, ki so vseh pet vojakov dobesedno požrli. Na osodepolnem mestu so našli le orožje in nekaj kovinastih stvari, okrog in okrog pa je ležalo veliko število mrtvih volkov, kar dokazuje, da so se vojaki junaško borili za svoje življenje.

Smrt pri plesu. Vsled prestrastnega plesanja sta te dni na Dunaju dve ženi mrtvi pali v naročaj svojih plesalcev in žena pekovskega mojstra Haindla in žena trgovca s premogom Mestrozija. Zadelala ju je kap.

Zavarovalnica „Danubio“ nam naznanja, da je bilo naše poročilo v zadnjem listu iz Biljane prezdano, kajti cenitev škode, katero je trpel posestnik Markočič, ni še sklena.

Naša društva.

Centralna Posojilnica naznanja: Slabi prijatelji našega centralnega zavoda trosijo po mestu in po deželi vsakovrstne laži o napredku našega zavoda. Zadnje dni smo vdobili vprašanje, je-li res, da smo v grozni zadregi za denar, ker da se ne upamo nikomur več posoditi. Hvala Bogu, da ni to res, kar nam slabi prijatelji želijo. Centralna Posojil-

nica dobiha vedno več dobrih prijateljev, ki jej nosijo hranilne vloge, a tudi več denarni zavodi, kakor Ljudska Posojilnica in Ljubljani, so ji zagotovili svoje zaupanje. Mi nismo v nikakvi zadregi in upamo, da tudi ne bomo. Res je, da smo bili do zdaj pri posojanju strogi, včasih morda še prestrogi. Odbiti prosivci nas zdaj opravljajo. Strogi smo pa zato, ker je pri današnjih preprih treba zelo paziti, da se ne pride v škodo. Prosimo torej slovensko občinstvo, da naj se z zaupanjem obrača do Centralne Posojilnice, ulica Vetturini 9 (Solski dom).

Za načelstvo
Dr. Jos. Pavlica.

C. kr. kmetijsko društvo v Gorici bo imelo v pondeljek dne 11. februarja občni zbor, ki bo razpravljalo o preuravnavi društvenih pravil na podlagi načrta, ki ga je sestavil poseben odsek 11 udov.

Nekateri laški spekulant bi radi po novem načrtu popolnoma izključili slovensko deželno stran iz osrednjega odbora, zato silijo na vsak način, da se pravila premene. Slovenci naj se udeležijo polnoštevilo tega občnega zbora in naj glasujejo proti premembi. Navetovana prememba bi bila posebno slovenski strani v veliko škodo. Za to premembo se poganjajo zlasti nekateri trgovci in kupčijski posredovalci, katerim so skupne naročbe kmetijskega društva na poti. Zato bi radi videli, da bi se društvo razcepilo v razne odseke po deželi, kjer bi potem laže uganjali svoje špekulacije!

Ustanovni občni zbor „tiskovnega društva v Gorici“ se je vršil ob obilni udeležbi dne 31. m. m. v prostorih „Narodne Tiskarne“. O tem obširno prihodnjč!

Socijalne drobtinice.

Iz Brd. — Vse se giblje, vse se združuje, vse napreduje! Združili so se delavci, združili so se razni rokodelci, združili so se obrtniki, da si s skupno močjo pomagajo. Le ubogi koloni (zakupniki) se niso nikjer še združili. Ni ga človeka, da bi se kaj potrudil za to ubogo ljudstvo, da bi je napeljal do boljšega stanja. Dobijo se pač taki, ki nas vedno bolj zatirajo in obkladajo od leta do leta. Imeti nas hočejo za sužnje. Molčali smo, dokler je bilo mogoče, zdaj pa nam ni mogoče več skoraj živeti. V Brdih in v bližnji Furlaniji nas je takih poprečno 80%. Vidite, da večina ljudstva smo koloni, ki obdelujemo zemljo grofovsko ali drugih gospodarjev.

Poglejmo, kakšno je bilo naše stanje pred 20 leti in kakšno je sedaj! Zemljišča, ki jih koloni obdelujejo, so razne velikosti. Za pregled, vzemimo srednje velikost. Na tej velikosti se je pridelalo pred 20 leti poprečno 20 do 30 hl vina. To se je razdelilo na tri dele, dva dela je imel gospodar, en del je ostal kolonu. Ako se je pridelalo 24 hl, imel ga je kolon 8 hl. Od teh pa je moral dati gospodarju 2 hl za stanovališče. Potem so ostale kolonu še dobre tropine, iz katerih je izprešal 4 do 6 hl prešenine. To je imel ali za dom, ali za na prodaj, da si je kupil živeža in plačal delavce za obdelovanje zemlje.

Kako pa je dandanes? Kar je imel nekdanji zakupnik, imata zdaj na več krajih dva. Letine niso več tako dobre, na srednji koloniji pridelava se sedaj komaj 10 do 15 hl. Prešenina ni več zakupnikova, tudi ta gre na tri dele. Ako se pridelava prešenine vred 12 hl, ima ga kolon le 4 hl in od teh dá za stanovališče 3 hl, ostane mu 1 hl. Pa še bi bilo dobro, da bi ne bil dolžan od prejšnjih let. Sedaj je malo kdo brez dolga. Tako mu vzamejo vse vino, da od svojega pridelka nima toliko, da bi delavce plačal, ki so mu pri trgatvi pomagali. Pa še bi se izhajalo, ko bi ubogemu kolonu drugo pustili. Spravili so se tudi na sadje, najprej na češpe! Od teh treba dati tretji del in tu pa tam celo polovico. Od črešenj treba dati spet nekaj denarja. Pa tudi s tem niso še zadovoljni. Postavili so najemščino na njive, travnike in gozde. Nakladajo tako zvane robote, kakor se jim ljubi.

Vprašamo zdaj, kakšno veselje naj ima ubogi kolon? Kakšno plačilo vdobi konec leta za ves trud? Delavec in hlapec imata vsak svoje plačilo, kolon pa nima ničesar ali pa celo dolg pri „gospodu“. Vsaka stvar ima svojo dobro

stran, kolonija pa nima nobene. Ubogega kolona se vedno bolj obklada in obremenuje.

Tako pa ne sme več biti in tudi ne more biti! Koloni! Zdravnite se in združite se! Pomagajte si sami in Bog vam bo pomagal! (Dalje prih.)

Misijonar P. Weninger piše: Imel sem nekoč misijon v Ditrajtu, v državi Mičigen (Detroit, Michigan) sev. Amerike; par let potem sem misijon ponovil. K meni pride mož: „Kako me veselijo, da ste tukaj“ mi pravi. „Vi mene ne poznate, jaz pa Vas dobro. Jaz sem bil največji pijanec v mestu; po misijonu pa nisem več pokušal žganja; zdaj sem tako močan in zdrav, ter lepo živim s svojo ženo. Pa sem se moral tudi v začetku hudo premagovati; drugače ni šlo, kakor da sem s sekiro udaril“. „Kaj s sekiro?“ ga vprašam. „Da, s sekiro! Prišel sem takrat domov in rekel ženi: „Veseli se žena, zanaprej ne bom več pokušal niti kapljice žganja“. „Kaj mi poveš!“ mi reče, „jaz ti že ne verjamem“. „Pač, saj sem obljubil misijonarju“. „Da, da, saj si tudi drugim duhovnikom že isto obljubil, pa besede nisi držal“. „Žena, zdaj pa gre zares“. „No“, me vpraša, „kaj pa naj storim z žganjem, kar ga je še v steklenici?“ „Prinesi mi steklenico“. Prinese mu jo. On, kakor je pravil, se obrne proti oknu, ter vzdigne steklenico. Ona misli, da bo za slovo izpil, kar je notri; ne, marveč steklenico vrže ob trd hlod, da bi jo razbil, vendar ostane cela. Žena se smeje, ter pravi: „Slabo znamenje, gotovo boš še pil“. „Ne“, pravi on, ter gre ven. Žena gleda skozi okno; on prime steklenico. „Glejte me, močan mož sem“, pripoveduje, „razbival sem steklenico na levo in desno, pa vrag je le cel ostal. Tedaj sem šel po sekiro, položil sem steklenico na kamen ter mahnil ponji. Posoda se je razbila, žganje se je razlilo in jaz sem bil ozdravljen“.

Za kratek čas.

V gostilni so se pogovarjali o veri. — „A, kaj vera!“ izblekne znan liberalcec, „jaz verujem, kar vidim“, ter se mogočno ozira po gostih, češ, kdo se upa tako modro in prosto ziniti. Vse je vtihihnilo. Star mož, ki je dozdaj le poslušal, vpraša zabavljča: „Priatelj! Verjameste res le, kar vidite?“ „Res, in niti mrvice več“. „Ste že kdaj videli svojo pamet?“ Vse se zakrohota. Liberalcec je v zadregi. „No, vprašam vas še enkrat, ste li že videli svojo pamet? Le odgovorite! Vi molčite? Vam pa jaz odgovorim: Vi trdite, da le to verjamate, kar vidite; vaše pameti še niste videli, tedaj po vašem je tudi nimate“.

Izvrstna goriška vina

ima na prodaj

Kmetijska zadruga v St. Petru
(pri Gorici).

Priporoča ista tudi za maše č. gg. duhovnikom. Za pristnost se jamči.

Prva slov. trgovina z železjem

Konjedic & Zajec

prej G. Darbo

Gorica, pred nadškofijo št. 9.

Priporočata po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa in ploščevine raznega obrtniškega, poljedelskega, vinogradskega in pobišnega orodja. Prevzemata naročila za vse stavbe in podjetja. Glavna zaloga za Gorico in okolico izdelkov c. kr. priv. tovarne; pripoznana zaloga najboljših kotlov od g. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga najboljšega koroškega askalon in brescian jekla. — Zaloga Portland in roman cementsa. — Česar ni v zalogi, pri-skrbi se nemudoma.

Kupujeta staro železo in kovino po najvišjih cenah.

Vsako naročilo se izvrši nemudoma in vestno.

Št. 113

Op.

Razglas.

Naznanja se, da

JAVNA DRAŽBA

zastavil VI. četrtega t. j. mesecev oktobra, novembra in decembra 1899. začne v ponedeljek 4. marca 1901. ter se bo nadaljevala naslednje četrtke in ponedeljke.

Od ravnateljstva zastavilnice in ž njo združene hranilnice. V Gorici, 1. februvarja 1901.

Teodor Slabanja,

srebrar,

v Gorici, ulica Moreli 12,

priporoča prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Večna luč!

Redko kedaj se dobi prozornega, dobrega pristnega oljkega olja za „večno luč“, marveč navadno le mešano, nesnažno olje. Najslabše olje pa je tako, ki obleži na dnu posode. Prodajalec dá tudi tako olje za „večno luč“; da pa tako olje z nobenimi stenji, niti z navadnimi „duščami“ ne gori, je znano vsakemu iz skušnje.

Da ne bo več pritožb,

da olje ne gori, ali pa da premočno gori, ali da stenj preveč olja povzije, omislil sem si *troje vrst stenjev*. Priporočam torej, da se po dobroti olja rabijo

Kofolovi stenji,

katere garantiram za trajno „večno luč“ tudi v najhujšem mrazu. Pouk s pošiljatvijo.

Za prozorno dobro olje stenj **O**, za slabše **I**, najslabše (nesnažno) **II**. — Za visoka stekla „Glullonov Aparat“ stenj **O**, I K 60 v., stenja **I**. in **II**. 3 K. — Za navadna nizka stekla stenj **O** I K., **I**. in **II**. 2 K 40 v. — Škatljica stenjev zadostuje za eno leto.

Stekla vseh vrst in barv. Dolen-čeve sveče iz pravega čebelnega voska po originalnih cenah.

Se priporoča preč. duhovščini

Tine Kofol,

cerkvenik v Kanalu (Goriško).

Anton Breščak

Gorica, gosposka ulica št. 14,
(blizu lekarne Gironeoli).

Ima v zalogi vsakovrstno pohištvo za vsak stan. — Oprava po najmodernejših slogih, posebno za spalne, jedilne in posetne sobe je po nemškem slogu.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mize, različna obešala, preproge za okna itd. Različne stolice z trsja in celuloida, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbiro ter razne tapecarije. Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času. — Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

V zalogi ima najelegatnejšo sobno opravo, na katero se še posebej opozarja p. n. občinstvo!

Sadjarstvo in vinarsko društvo
za Brda v Gorici

Prodaja naravne in pristne
briske pridelke po zmernih
cenah.

Zaloga pristnih vin:
burgundeca, rizlinga, modre
frankinje in drugih.

DESERTNA VINA.

Sedež društva je:
Gorica, ulica Barzelini št. 20.

Čebelno voščene sveče pod garancijo 2000 kron

priporočam preč. duhovščini, cerkvenim oskrbništvom in slavnemu p. n. občinstvu.

Med garantiran čebelni pi-tanec najbolje vrste na drobno Kg. po K 1.20.

Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač,
svečar,

ulica sv. Antona 7, Gorica.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pi-jače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgoceva v Semeniški ulici h. št. 1.
v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

Anton Obidič,

čevljar

Semeniška ulica hiš. št. 4 Gorica,

priporoča se
za raznovrstna naročila po meri
za gospe in gospode.

Naročila se izvršujejo hitro.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo
v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izberbi, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Važno za vsakega!

Važno za vsakega!

Važno za vsakega!

Prodajalnica po najnižjih cenah, dokler je še kaj v zalogi!

Dobiva se za

gld. 2.20 nikelnova anker remonter ura s posebnim franc. verižico in tokom.
gld. 4.65 prava srebrna rem. ura s posebnim ameriško verižico in tokom.
gld. 4.90 prava srebrna rem. ura za gospe s posebnim angl. verižico in tokom.
gl. 11.70 prava 14 karatna zlata remonter. župna ura, z baržun. skatlo in eleg. verižico.

Za vsako uro 3 leta poročstva.

gld. 1.50 pravi 6 karatni zlati prstan in en lep kamen.
Pošilja tudi proti povzetju ali proti predplačilu zneska. Kar ne ugaja, se vzame v 8 dneh nazaj in se koj vrne dotični znesek, takó da kupec ni v zgubi.

Bratje Hurviz, kupčija izvoza, Krakau Stradom 17

Bogato ilustrovani zapiski cen za ure, nakite, zlato, srebrno in kineško-srebrno blago po znižanih cenah se dobivajo brezplačno in poštne prosto. Agenti se iščejo.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Dunajska cesta št. 15 v Medjatovi hiši v pritličju

vzprejema zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin in poljskih pridelkov proti požarni škodi, kakor tudi zvonov proti poškodbim.

Pojasnila daje in vzprejema ponudbe ravnateljstvo zavarovalnice v pritličju Medjatove hiše na Dunajski cesti v Ljubljani, a tudi po slovenskih deželah nastavljeni poverjeniki.

„Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani“ je edna slovenska zavarovalnica. Zavaruje pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico.

Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

ROJAKI! Zavarujte svoje imetje pri domačem zavodu!

Svoji k svojim!

Edina slovenska zavarovalnica!